

Jaarverslag Monumentencommissie Meierijstad – 2019

Tekening bestaande voorgevel Rozenkranskerk te Schijndel (Bron: Woudstra Architecten)

De Aa bij Veghel (foto: beeldbank Meierijstad)

De tekening op de voorzijde is de huidige voorgevel van de Rozenkranskerk te Schijndel, een gemeentelijk monument waarover in 2019 in het kader van de herbestemming veel overleg is gevoerd tussen initiatiefnemer, architect en monumentencommissie.

INLEIDING	
INHOUDSOPGAVE	Pagina 4
SAMENSTELLING MONUMENTENCOMMISSIE	Pagina 5
EXTERNE DESKUNDIGEN MONUMENTENCOMMISSIE	Pagina 6
VERANTWOORDELIJKE WETHOUDER	Pagina 7
OVERLEGGEN MET DE WETHOUDER	Pagina 8
VERGADERINGEN IN 2019	Pagina 8
SPREEKRECHT	Pagina 9
GECOMBINEERDE WELSTAND- EN MONUMENTENCOMMISSIE	Pagina 10
ARCHEOLOGIE	Pagina 10
ONTWIKKELINGEN IN DE MONUMENTENZORG - AANDACHTSPUNTEN	Pagina 11

INLEIDING

Voor u ligt het jaarverslag 2019 van de monumentencommissie Meierijstad. Met dit verslag wil de monumentencommissie inzicht geven in de wijze waarop zij het afgelopen jaar invulling heeft gegeven aan haar taak.

Status

De Monumentencommissie is een commissie conform artikel 84 van de Gemeentewet. De commissie heeft tot taak het College van burgemeester en wethouders (B&W) gevraagd of ongevraagd te adviseren over zaken die van belang zijn voor de behartiging van de monumentenzorg. De commissie brengt jaarlijks, aan het college, verslag uit van haar werkzaamheden.

Taken van de commissie

De voornaamste taak van de Monumentencommissie is het geven van gevraagd en ongevraagd schriftelijk advies aan het College van B&W over alle zaken die van belang zijn voor de behartiging van de monumentenzorg in de ruimste zin van het woord, gebouwen, waardevol groen en archeologie.

Missie

De monumentencommissie heeft als missie het behoud, het beter zichtbaar maken en het beleefbaar maken van het cultuurhistorisch erfgoed voor de bewoners van de gemeente als een belangrijk onderdeel van hun leefomgeving. Op deze wijze tracht de monumentencommissie bij te dragen aan het genereren van enthousiasme voor en betrokkenheid bij het behoud, ontwikkeling en de herbestemming van cultuurhistorisch erfgoed.

Gemeentelijk monument Korenmolen 'De Hoop' te Keldonk (Bron: beeldbank Meierijstad)

SAMENSTELLING MONUMENTENCOMMISSIE MEIERIJSTAD

In 2019 kende de Monumentencommissie Meierijstad de volgende samenstelling.

De heer Jan Kerkhof

- **Onafhankelijk technisch voorzitter**

De heer Rolf Vonk

- **Deskundigheid: Lokale geschiedenis Veghel, Regionale geschiedenis & Heemkunde**
- Beroepsmatige achtergrond: Medewerker Erfgoed Brabant

De heer Marius Strijbosch

- **Deskundigheid: Archeologie, Lokale geschiedenis Erp & Heemkunde**
- Vertegenwoordiger Platform Erfgoed Meierijstad
- Voorzitter Heemkundekring 'Erthepe'
- Beroepsmatige achtergrond: Geschiedenis leraar / historicus

De heer Cor van Laarhoven

- **Deskundigheid: Lokale geschiedenis Sint-Oedenrode & Heemkunde**
- Vertegenwoordiger Platform Erfgoed Meierijstad
- Voorzitter Heemkundekring 'De oude Vrijheid'
- Beroepsmatige achtergrond: (voormalig) Makelaar

De heer Harrie Boot

- **Deskundigheid: Restauratietechniek, Architectuur- en Bouwtechniek, Welstand, Boerderijen**
- Lid monumentencommissies Bernheze, Uden en Landerd
- Bestuurslid Brabants Heem / Stichting De Brabantse Boerderij
- Beroepsmatige achtergrond: Bouwkundige

De heer Berry Hurkmans

- **Deskundigheid: Lokale geschiedenis & Heemkunde, Architectuur- en Bouwtechniek, Historische geografie en stedenbouw, Welstand**
- Lid monumentencommissies Vught, eerder in Heusden en Sint-Michielsgestel
- Beroepsmatige achtergrond: Med. Welstandstoezicht Omgevingsdienst Z-O Brabant

De heer Mari Thijssen

- **Deskundigheid: Natuur & Landschap**
- Spreekbuis namens 5 landschap- en natuurorganisaties actief binnen de gemeente Meierijstad.

Ondersteuning

De commissie werd ondersteund door de ambtelijk secretaris van de gecombineerde Welstand- en Monumentencommissie en de medewerker Erfgoed als ambtelijk secretaris van de Monumentencommissie.

In verband met de werkzaamheden in het kader van viering en herdenking 75 jaar bevrijding is de medewerker Erfgoed vanaf februari t/m. oktober ondersteund door een medewerker van het Monumentenhuis Brabant.

EXTERNE DESKUNDIGEN MONUMENTENCOMMISSIE

In 2019 is met enige regelmaat gebruik gemaakt van de kennis en kunde van de bouwdeskundigen van de voormalige monumentencommissies van Sint-Oedenrode, Schijndel en Veghel. Inbreng van hun specifieke deskundigheid van hun (voormalige) werkgebied is met name van toepassing geweest bij de advisering in de gecombineerde vergadering van de Welstand- en Monumentencommissie.

Sjef van Griensven – Sint-Oedenrode

- **Deskundigheid: Lokale geschiedenis & Heemkunde, Architectuur- en Bouwtechniek, Historische geografie en stedenbouw, Welstand**

- Inwoner van Sint-Oedenrode
- Beroepsmatige achtergrond: Architect

Frans van de Veerdonk – Schijndel

- **Deskundigheid: Lokale geschiedenis & Heemkunde, Restauratietechniek, Architectuur- en Bouwtechniek Historische geografie en stedenbouw, Welstand**

- Inwoner van Schijndel
- Beroepsmatige achtergrond: Eigenaar bouwkundig teken- ontwerp bureau

Gerard van Asperen – Veghel

- **Deskundigheid: Lokale geschiedenis & Heemkunde, Restauratietechniek, Architectuur- en Bouwtechniek Historische geografie en stedenbouw, Welstand**

- Inwoner van Veghel
- Beroepsmatige achtergrond:
 - Architect (niet meer beroepsmatig actief)
 - Docent Academie voor bouwkunst (niet meer beroepsmatig actief)
 - Lid Welstandcommissie (niet meer beroepsmatig actief)

Zicht op Dommel en Knoptoren te Sint-Oedenrode (Bron: Beeldbank Meierijstad)

VERANTWOORDELIJKE WETHOUDER

De heer Eric van den Boogaard

Tot en met 27 juni 2019 was de heer Eric van den Boogaard de wethouder voor onder meer het monumentenbeleid. Hij stond onder meer aan de wieg van de instelling van de monumentencommissie, de Erfgoedverordening Meierijstad en de instandhoudingsregeling voor gemeentelijke monumenten.

Mevrouw Coby van der Pas – Van Nuland

Met de herverdeling van de portefeuilles is mevrouw Coby van der Pas – Van Nuland de wethouder voor het monumentenbeleid geworden. Deze portefeuille sluit aan de portefeuilles toerisme & recreatie en het maatschappelijk vastgoed.

OVERLEGGEN MET DE WETHOUDER

In principe sluit de wethouder 2 maal per jaar aan in de vergadering van de Monumentencommissie daarnaast worden de vragen / actiepunten voor de portefeuillehouder structureel opgenomen in de agenda en worden deze voorafgaande aan de reguliere vergaderingen met haar besproken.

In de commissievergadering van **1 mei 2019** sloot de heer Eric van den Boogaard kort aan. Omdat zijn aftreden toen reeds bekend was, stond dit bezoek in het teken van zijn afscheid en zijn er geen zaken inhoudelijk besproken. Zowel de heer Van den Boogaard als de commissie spraken hun dank en waardering uit voor het onderlinge vertrouwen.

In de commissievergadering van **21 augustus 2019** heeft de kennismaking met mevrouw Coby van der Pas – Van Nuland plaatsgevonden. Zij heeft aan de commissie aangegeven met veel enthousiasme te willen starten in deze voor haar nieuwe portefeuille.

In deze vergadering is aan de portefeuillehouder met name aandacht gevraagd voor toezicht & handhaving en voor de onderhoudstoestand van Kasteel Henkeshage en het omliggende groen.

VERGADERINGEN IN 2019

In 2019 heeft de monumentencommissie Meierijstad in totaal 7 maal vergaderd. In totaal zijn hierbij 31 maal adviezen uitgebracht over ingrijpende / omvangrijke bouwplannen aangaande Rijks- en gemeentelijke monumenten. Daarnaast is 69 maal een advies toegelicht wat door de gemandateerde leden is uitgebracht in de gecombineerde Welstand- en Monumentencommissie.

- **Woensdag 16 januari**
 - * Terugkoppeling 9 adviezen uit gecombineerde Welstand Monumentencommissie
 - * Advisering over 4 bouwplannen
 - * Advisering over 3 kapvergunningen*
- **Woensdag 13 maart**
 - * Terugkoppeling 9 adviezen uit gecombineerde Welstand Monumentencommissie
 - * Advisering over 5 bouwplannen
- **Woensdag 1 mei**
 - * Terugkoppeling 9 adviezen uit gecombineerde Welstand Monumentencommissie
 - * Advisering over 4 bouwplannen
- **Woensdag 19 juni**
 - * Terugkoppeling 12 adviezen uit gecombineerde Welstand Monumentencommissie
 - * Advisering over 5 bouwplannen
- **Woensdag 21 augustus**
 - * Terugkoppeling 6 adviezen uit gecombineerde Welstand Monumentencommissie
 - * Advisering over 1 bouwplannen
- **Woensdag 9 oktober**
 - * Terugkoppeling 12 adviezen uit gecombineerde Welstand Monumentencommissie
 - * Advisering over 2 bouwplannen
- **Woensdag 4 december**
 - * Terugkoppeling 12 adviezen uit gecombineerde Welstand Monumentencommissie
 - * Advisering over 10 bouwplannen

Totaal:

- * Terugkoppeling 69 adviezen uit gecombineerde Welstand Monumentencommissie
- * Advisering over 31 bouwplannen

*) In deze vergadering is besloten dat de advisering aangaande kapvergunningen is gemandateerd aan de heer Thijssen op het moment dat de advisering van de natuurbelangenorganisatie wordt overgenomen.

SPREEKRECHT

De vergaderingen van de monumentencommissie zijn openbaar. Belanghebbenden worden in de gelegenheid gesteld om hun plannen nader toe te lichten, dan wel de dialoog hierover met de commissie aan te gaan.

In 2019 is er in totaal **13** gebruik gemaakt van de geboden gelegenheid om het gesprek met de commissie aan te gaan. Vaak was hierbij sprake van complexe ingrijpende plannen.

- **Woensdag 16 januari 2019**
Insprekers t.b.v. agendapunt
8.1 Borchmolendijk te Sint-Oedenrode (verplaatsen Albert Heijn)
- **Woensdag 13 maart 2019**
Insprekers t.b.v. agendapunt
9.2 De Laren 10 te Keldonk (CHW boerderij)
9.3 Leinserondweg 10 te Zijtaart (restauratie boerderij)
- **Woensdag 1 mei 2019**
Insprekers t.b.v. agendapunt
9.1 Kerkstraat 29 te Wijbosch (verplaatsen boerderij)
9.3 Boschweg te Schijndel (herbestemming kerk)
- **Woensdag 19 juni 2019**
Insprekers t.b.v. agendapunt
8.9 Hoofdstraat 154 te Schijndel (uitbreiding ALDI)
8.11 Borchmolendijk te Sint-Oedenrode (verplaatsen Albert Heijn)
8.12 Boschweg te Schijndel (herbestemming kerk)
- **Woensdag 21 augustus 2019**
Insprekers t.b.v. agendapunt
8.1 Hoofdstraat 190 te Schijndel (verbouwing villa)
- **Woensdag 9 oktober 2019**
Insprekers t.b.v. agendapunt
8.4a Bergweg 6 te Eerde (boerderij splitsing / herverkavling)
8.11 Heihoef 1a te Zijtaart (boerderij splitsing)
9.1 Boschweg te Schijndel (herbestemming te kerk)
- **Woensdag 4 december 2019**
Insprekers t.b.v. agendapunt
9.3 Prof. Oppenheimstraat 7-9 te Veghel (splitsen woonhuis)

Vergaderlocatie van de Monumentencommissie – Kasteel Raadhuis Dommelrode
(Bron: Beeldbank Meierijstad)

GECOMBINEERDE VERGADERING WELSTAND- EN MONUMENTENCOMMISSIE

Voor een adequate afhandeling van aangevraagde omgevingsvergunningen voor de activiteit Monumenten is er voor gekozen om deze bij voorkeur gezamenlijk te behandelen met de Welstandbeoordeling. In voorkomende gevallen sluiten de bouwdeskundigen en externe deskundigen van de monumentencommissie dan aan bij de Welstandcommissie en wordt er gezamenlijk geadviseerd. Alleen in geval van een complexe / ingrijpende aanvraag of indien er geen sprake is van een eensluidend advies wordt een plan ter advisering voorgelegd aan de Monumentencommissie. In alle gevallen dienen de bouwdeskundige in de vergadering van de monumentencommissie verantwoording af te leggen over het door hen uitgebracht advies.

In 2019 is er door de bouwdeskundigen **21** maal aangesloten bij de Welstand vergadering en zijn er in totaal **69** adviezen uitgebracht.

Op onderstaande datums is er sprake geweest van een gecombineerde vergadering van de Welstand- en Monumentencommissie.

- 10 januari 2019
- 7 – 21 februari 2019
- 21 maart 2019
- 4 – 18 april 2019
- 2 – 16 mei 2019
- 13 – 27 juni 2019
- 11 – 25 juli 2019
- 22 augustus 2019
- 5 – 19 september 2019
- 3 – 17 oktober 2019
- 17 oktober 2019
- 14 – 28 november 2019
- 12 december 2019
-

ARCHEOLOGIE

In verband met planvorming is er in 2019 **23** maal sprake geweest van een bureauonderzoek, heeft er in totaal **35** maal een inventariserend onderzoek door middel van grondboringen plaatsgevonden en is er in totaal **11** maal sprake geweest van een proefsleuvenonderzoek waar een aantal malen sprake is geweest van een doorstart naar een archeologische opgraving.

De meest aansprekende opgraving in 2019 is wellicht de opgraving van het voormalige kerkhof in Erp geweest waarbij ca. 40 skeletten zijn opgegraven. Dit t.b.v. de reconstructiewerkzaamheden van de N616, met de belangstelling wordt uitgekeken naar de uitwerking van dit in de zomer uitgevoerde onderzoek.

Doordat het belang van archeologie op een juiste wijze is ingeweven in het voorbereidingsproces heeft deze omvangrijke opgraving in de praktijk niet of nauwelijks tot vertragingen geleid en blijkt dat dit goed is in te passen in een omvangrijk infrastructureel project.

Zowel bij de uitvoering van de bureauonderzoeken als bij de daadwerkelijke opgravingen wordt dankbaar gebruikt gemaakt van de ondersteuning door de diverse archeologische werkgroepen van de heemkundekringen.

WAARDEVOL GROEN

Door de gezamenlijke landschap- en natuurorganisaties is bij de omgevingsvergunningen voor de kap van monumentale bomen **5** maal geadviseerd bij kap van in totaal **7** monumentale bomen.

ONTWIKKELINGEN IN DE MONUMENTENZORG – AANDACHTSPUNTEN

- **Toezicht en Handhaving:**

Met enige regelmaat wordt in de commissie aandacht gevraagd voor het feit dat handhaving bij vermeende overtredingen in het kader van het monumenten- of archeologiebeleid er geen adequate reactie plaatsvindt door toezicht en handhaving met als argument dat zaken aangaande veiligheid en gezondheid prioriteit hebben.

De commissie spreekt met name haar zorg uit over het uitblijven van handhaving in geval er sprake is van het uitblijven van onderhoud wat noodzakelijk is voor de instandhouding van monumenten, terwijl zowel de Erfgoedwet als de gemeentelijke Erfgoedverordening hiervoor handvatten biedt.

De commissie is van mening dat Vergunningverlening en Toezicht & Handhaving bij zowel monumenten archeologie in elkaars verlengde dienen te liggen, waarbij sprake dient te zijn van een gelijkwaardig ambitieniveau.

- **Komst van de Omgevingswet – Toekomst Monumentencommissie Meierijstad**

Per 1 januari 2021 wordt de nieuwe Omgevingswet van kracht. Met de komst van de Omgevingswet kan er niet langer sprake zijn van een Welstandcommissie met daarnaast een Monumentencommissie. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe Meierijstad in de toekomst invulling zal gaan geven aan de advisering m.b.t. de ruimtelijke kwaliteit.

Om deze reden is bij de instelling van de huidige monumentencommissie er nadrukkelijk voor gekozen om te spreken van een tijdelijke commissie en niet extern 'nieuwe' commissieleden te gaan werven om voornoemde reden. De commissie wil er op voorhand voor pleiten om de plaatselijke kennis en betrokkenheid te behouden, tevens pleit zij ook voor behoud van integraliteit door niet alleen deskundigen op het gebied van welstand en monumenten te benoemen maar ook deskundigheid op het gebied van stedenbouw, landschap en groen. Daarnaast vraagt zij aandacht voor de huidige ervaringen met de advisering door de gezamenlijke Welstand- en Monumentencommissie.

- **Erfgoedbeleid Meierijstad**

In 2020 zal door de gemeente Meierijstad in samenspraak met de oudheidkundige verenigingen worden gewerkt aan de Erfgoedvisie, Archeologische-, Cultuurhistorische-, en Landschappelijke en Natuurwaardenkaarten, de monumentencommissie wordt hier graag nauw bij betrokken.

- **Kerkenvisie**

Door de Rijksdienst voor het culturele erfgoed wordt het opstellen van een zogenaamde kerkenvisie middels een subsidieregeling gestimuleerd. De monumentencommissie adviseert de gemeente Meierijstad om in overleg te treden met de belanghebbenden hoe gebruikt gemaakt kan worden van de decentralisatie-uitkering om te komen tot een kerkenvisie voor Meierijstad.

- **Aanwijzing nieuwe monumenten – Bescherming wederopbouw architectuur**

In 2019 is na een voordracht door de Heemkundekring 'Vehchele' het pand Havenstraat 9 te Veghel aangewezen als gemeentelijk monument. In 2015 is in Sint-Oedenrode een project gestart om een aantal nieuwe monumenten aan te wijzen waaronder een aantal naoorlogse gebouwen, ook zijn toen de bestaande verouderde redengevende omschrijvingen geactualiseerd. Over deze aanwijzingen en actualisaties is door het college van Meierijstad in 2017 een positief besluit genomen. De commissie zou graag zien dat voor geheel Meierijstad zou worden bezien in hoeverre de redengevende beschrijvingen nog actueel zijn en of er wederopbouw panden zijn waarvoor een aanwijzing als gemeentelijk monument op zijn plaats zou zijn.

Molensteen op de locatie waar de Coeveringse molen heeft gestaan, het punt waar de gemeente grenzen van de voormalige gemeenten Schijndel, Sint-Oedenrode en Veghel samenkomen (Bron: Beeldbank Meierijstad)